

614/35a

ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА
ЗАБИЧАНИ ДОНА
Иск. бр. 879
ЧАЧАК

ДРАГАЧЕВСКИ ТРУБАЧ

БРОЈ 12, ЦЕНА 5 ДИНАРА
ГУЧА, 28 — 30. АВГУСТ 1981.

ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА
ЗАБИЧАНИ ДОНА
Иск. бр. 879
ЧАЧАК

ТРУБЕ У СЛАВУ ЧЕТРДЕСЕТ ПРВЕ

Фотографија пожуела од устајалости. Кажу: документ за историју. А на слици: Ужиче из 1941. Напред трубаки. За њима, на коњу, командант, Душан Јерковић. Из њега коњици. Развили заставу с петокраком. На крају, лепо постројени, наступају правоборци народноослободилачке војске.

У исто време: Хитлерове хорде стигле пред Москву, Лондон под налетима њихових бомбардера. Савезнички бродови на нишану немачких подморница. Европа претражена. У заробљеничким логорима блатах офитирати и војници Француске, Пољске, Чехословачке, Југославије. У концентрационим логорима сужњи: родољуби разних народа. Потпаљени крематоријуми у Маутхаузену, Дахау, Јасеновцу...

„Не бих веровао да не гледам својим очима: упаде у земљу моју смрт занатлија. И она убија, не може да се наубија.“ (Б. Радичевић)

Зато, код нас, 1941. устанак. Најпре, Бела Црква, па Црна Гора, Срб, Фоча, Похорје, Прохор Пивински и... Ко би набројао сва места, планине и реке — партизанска борилишта широм Југославије? Титова слика на немачким плакатима: 100.000 марака ономе ко га узхвати, живог или мртвог. Па, Неретва, Сутјеска, Дрвар... И, на крају, победа.

Одакле год кренеш на Драгачевски сабор, било с које наше границе или из унутрашњости, мораш проћи крај лепих насеља. Све је у њима, већ, обично: домови културе, одбаништа, спортски терени и дворане, фабрике у цвећу, школске и стаблене зграде, лечилишта, радилишта и одмаралишта.

Пролазиш и кроз наша села. Кукурузи као гора. Вољке се ломе под родом. Сеоске куће савремено објављиване. Ако свратити у неку, крај пута, бићеш братски дочекан. Послужиће те слатким од шљива и изворском водом или оном, доведеном с планине, из водова. У кућама ћеш

видети најсавременији намештај. У сеоским двориштима околјуду се оплећи, фриџи, реком, ситроени, фолксвагени, москвичи, шкоде. По њима шарају трактори, по ливадама косачице, вршљаци.

Застани. Осмотри. Нагледај се. Видећеш и крајућушаше. Са њих те поздрављају Солуници — рџови, каллари, поднареници, трубаки, грехе-позици, устаници, слободари:

„Овај биљећ показује крабор Србина Титова Командиу из села Лисе...“. Са спомен-плоча, спомен-чешма и споменска отподранића ти њихови лали синови и унуди, партизански борци — пролетери, курири, комесари, народни хероји:

„У небесима, кад се изведре, наћу...“ и плаветино динско селује и црвеноно ишје крив.“ (Б. В. Радичевић)

Пут до Гуче је дуг или кратак. Свеједно. Пролазиш кроз ову земљу и њен народ. А народ не може да стане на фотографију. Он се наслања у историју: неда туђину ни стоју отаџбине. Он кад је, такав је.

На Драгачевском сабору све је отворено и отруљено. Добронамернику искрена добродошлица. Ту се свако весели на свој начин. Сви се уозбињах и устају кад из двеста труба грмне:

„Друже Тито, први наше у редове партизанске“

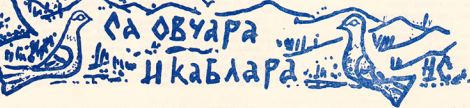
Уз ту свирку, и уз пролом праткига, свако срце бије узбрано. Набренику дамари до прекања. То надолazi слободарско осећање. Тако и сад, кад славно четрдесетогодишњу устанку из 1941. Не унемо другачије. У име свик, поручку и поучку упукује песник Бранко В. Радичевић:

„Ви, који по свету копате раке, сејете кости, не заборавите: никада нима у овој земљи није сад; и сама земља је — самдуга.“

Драгољуб ЈОВАШЕВИЋ

Добро дошли — добрим дошли!

СА ОБУАРА
И КАБЛАРА

ПРЕГЛЕД У СЛОЖНОМ ДОМАЊИНСТВУ

ИЗ СИРОМАШТВА — МЕЂУ СРЕДЊЕ РАЗВИЈЕНЕ У СР БРБИЈИ. — ИНДУСТРИЈА ОНСИЈАЦА РАЗВОЈА

Хотел „Златна труба“

У оквиру прославе Дана борца, у Гучи је, 2. Јула, отворен нови, современи и функционалан хотел „Златна труба“. Објект, у који је ООУР „Драгачево“, који постоји у саставу ГУРО „Морана“ из Чачка, уложио 56 милиона динара, распала се на три ресторана, 35 соба и два апартмана са укупно 103 лекажа.

Хотел је Б категорије. Пројектант је београдски професор Мисло Митровић, који је читавом објекту дао и приметну ликовну димензију. Треба очекивати да ће овај објект, за којим се у Драгачево осећала велика потреба, нарочито у дане Савора, знатно допринети побољшању туристичко-гостопријемне понуде овог краја домаћим и страним гостима.

П. Р.

У Јулу, на седници сва три већа Скупштине општине, приликом усвајања средњорочног плана до 1985. године, председник Томислав Протић посебно је наглашавао приоритети, у народном периоду, дами брз развој Драгачева. Оносноју код најрептије чинице, нарочито индустрија. Протић је подстицао да ће укупан приход привреде, према реалним планским предвиђањима, расти по стопи од 14,7 одсто годишње, убржана средства — 14,3, друштвени производ — 15,6 дохода — 19,9, а чист дохода по стопи од 13,5 одсто. Значајан пораст предвиђен је и у инвестицијама, за посљедњаву, изазву, акумулацију...

Језиним бровев а исканово, ово, пород осталог, значи да ће до 1985. бити инвестирано 4.513.188.000 динара, од чега само у привреди

4.229.170.000. Нови привредни напаци и утицаје и на даљи размах друштвених делатности, уз непренично унапређивање животног и друштвеног стандарда радних људи. Уз напомену да ће, на пример, бити изграђени нови објекти за потребе образовања, здравства, културе и физичке културе, још само два података: била уселено 300 станова у друштвено и 200 у индивидуалној својини, а месне заједнице уложиће 133.760.000 динара у осавремењавању путне мреже и у друге комуналне објекте.

Најрептије, то су реалне ствари бисине будућности.

ПОДСЕЃАЊА

Дуг је без пуг бања и стваралаштва у Титовој епохи сако бодае дан се свима да се, на

основама постигнућу, чине брани кораци у будућност.

Поређена ради, подељено на једна извештаја о приликама у Драгачевој 1985. години. У њему се, поред осталог, каже:

„Најбољине... је питање обућу. Сага 10 одсто становништва има обућу, а 90 одсто је без обуће... Има много домаћинства са више од 10 чланова, а у појединим... само по један пар опанка... Велика је оскудица у градоваљачки за прерађивање млека у сир. Нуљова мло села је слаба...“

У извештају се наглашава да недостатак млека, сенире, носе, српине, Данке, сиромаштво на све стране. Ниљело се од пригноса са носе заведе из „Радничана“ арићана и од обућога сточарства. Индустрије једнаковане није ни тваре. Ни електрике. Ни пуг...

ИЗУВЕТНА ПОСТИГЊУЊА

Шта је од тада до данас постигнуто, нека посвећена само неки основни показатељи.

У Драгачеву два града — Лучани и Гуча, а процеси урбанизације захтевају и друга насеља.

Општина Лучани саврстала се међу средње развијене у ср Бије. У којој су са новом селџа повезана арићанским самоуправе заједнице расположе иште од 2000 аутомобила, 2.000 мотоцикла, 500 обрађивањима. Ово је био 200 милиона и преко 300 трактора (највише у приватном власништву). Лучани су прено пруге Чачан — Помеза возани за пругу Београд —

Ир. На Очвару је ТВ рељејерија средствима телекомуникација, а у Лучанима, Гучи, Горећанима, Нотрањи, Виви, Науиној и Марковићима поште са аутоматским телефонским централма. Сва домаћинства су електрифицирана, преко 80 одсто их користе воду из водовода. Број радио — апарата надмањује број домаћинства, а савно друго има и ТВ пријемник.

У политици и друштвеном живот уључено је целокупно активно становништво. Афирмиране су савремене институције и делегатски систем. У три већа Скупштине општине има 105 делегата. Делегате Већа удружених ради бирало је 89 делегација. Већа месне заједнице 27 делегација, а Друштвено-политичког већа делегације друштвено-политичких организација. Делегате самоуправних интересних заједница бирало је 56 делегација удружених ради и 27 делегације месних заједница. У ове скупштине изабрана су 863 делегата. У 1978. години 22.438 бирача изабрало је 2.188 чланова делегација.

Почетком 1981. општинска организација Савеза комуниста имала је 1.875 чланова, седиштална 6.219, борачна 1.360, а омладинска 3.000. Чланови ССРН су сви грађани старији од 18 година.

Привреда општине Лучани остарила је у 1980. години укупан приход од 3.772.000.000, а дохода од 1.124.619.000 ди нерар. За личне дохотке и заједничку употребу обезбеђено је 887.333.000, а за процену рење и унапређивања матери

јане основе рада 150.668.000 динара. Просечан месечни не до лични дохода по раднику, кога је било 4.521 у привреди, износио је 6.522 динара. Иначе, национални доходи по једном становнику достигају је 42.000 динара.

Индустрија је водећа привредна грана: У њој доминира Хемијска индустрија „Милан Благојевић“ у Лучанима, Хемијска Индустријски комбинат „Гуча“, па Грађевинско-зиданска ради организација „Лучани“, „Сталниремла“, Конференција „Слога“ — све до мале привреде. Трговину унапређује „Драча“ из Гуче, устотварањем и туркзам ООУР „Гуча“ и Лучанима. Развијена је пољопривреда, у којој делују „Воћародружје“ и „Боћар — Драгачево“ у Нотрањи, уз Завод за кромпир у Гучи, захваљујући чијим стручњацима су, уз примјену науке, постигну извандарда приноси у гајењу кромпира. Мао и остале у привреди, и пољопривредне организације расположу савременим возачетима. Привредни развој подстиче „Иновестација“ у Гучи.

Самоуправно интересно организационо доње ве навиленете у развоју друштвених делатности. Нонституисане су самоуправне интересне заједнице основног образовања, културе, здравства, деће заштите, социјалне заштите, за посљаване, физичке културе, затим становања и за путеве. Предштинске устотворене себаебују (шметш) за 300 деце. У основним школама значајне стине око 3.000 ученика, а у средњим у Гучи и Лучанима 1.000 мађаћи и девојана. Довома културе у Гучи и Лучанима, са одељемана, више савеза, расположу са 35.000 књига, а организую позоришне и филмске представе, концерте и изложбае. Активно је неколико културно-уметничких друштва. У Гучићанима је спомен „Морачић“ посвећен Бини из 1893. У Нотрањи Дучио динно здање Дома Драгачевске задруге иена „Рајна Боројевић“. Од културних манифестација најзначајније су Драгачевски сабор

труба и „Распевано Драгачево“, који имају изванредну улогу у презентивној и туристичкој вредности народног стваралаштва. По овом крају посејани су бројни културни и историјски споменици од велике прошиности до данас. Потпуну здравствену заштиту покрива сав станаоници општинских здравствених установах су у Лучанима и Гучи, а здравствене станице и историјски споменици од велике прошиности до данас. Потпуну здравствену заштиту покрива сав станаоници општинских здравствених установах су у Лучанима и Гучи, а здравствене станице и историјски споменици од велике прошиности до данас.

Потпуну здравствену заштиту покрива сав станаоници општинских здравствених установах су у Лучанима и Гучи, а здравствене станице и историјски споменици од велике прошиности до данас. Потпуну здравствену заштиту покрива сав станаоници општинских здравствених установах су у Лучанима и Гучи, а здравствене станице и историјски споменици од велике прошиности до данас.

Најрептије, и крајње појединоствалено, ово би била минијатура снажи за „личну нарату“ општине Лучани а данас. Са подстицао који свадоче дељеније раста у слободи.

ПЛОДОВИ РАДНИХ РУКУ

Од 1945. године, од времена наада су у Драгачеву постојали само једни општини на дост узам, нааа се није трајало брзом развоју, за сир, није, историјски посматрано, прошло много времена.

Међутим, за тих неколико више од три и по деценије, много се тога догодило. Овај нрв је завста догађају, правајропоредно непознат из прошлости, иначе бурној, противно непренидном борбом за слободу, истину и социјалну правду. Услови у Титовој Угославији и радничност овић људа обезбедили су да се брзо прерадо пут од данасна до најсавременије индустрије и електронике.

Р. М. МАРИНОВИЋ

Саборски водич 81.

Сматра изворног народног стваралаштва и завршна приорада Драгачевског сабора трубача, нао и момана надметанја одржавало се на стадиону СД „Драгачево“.

„Друне Тито, ми ти се нуемо“ — концерт Партизанског пешњак збора из Љубљане одржане се на полигону Основне школе „Богдан Непелан“.

Ликовне изложбе самоуних сликара и вајара постављене су у парку и просторијама Основне школе „Богдан Непелан“.

Изложба „Драгачево у устанку 1941“ Народни музеја из Чачка постављена је у просторијама Дома културе.

Рулотноне драгачевских тањла изложбене су у Црквином дому у порти.

Продајне изложбе књига и графомонских плоча налазе се испред Дома културе.

Изложба вајарских радова Нине Николе Стојића постављена је у Улици Богдана Непелана бр. 28.

Организатори

- СИЗ културе општине Лучани
- Месна заједница и друштвено-политичке организације Гуче
- Организације удруженог рада
- Дом културе „Бранислав Обрадовић Цамбо“
- Самоуправни органи Драгачевског сабора „Са Очвара и Најбара“

Награде

1. Права труба Драгачевског сабора трубача
2. Најбољи оркестар Савора
3. Права труба трубање (најпопуларнији трубач)
4. Професор Мисодраг Вовковић за најизворније музичариње
5. Друга труба Драгачевског сабора
6. Други оркестар Драгачевског сабора
7. Трећа труба Драгачевског сабора
8. Трећи оркестар Драгачевског сабора
9. За најбоље одсвирани марш
10. За најбоље одсвирану изворну народну песму
11. За најбоље одсвирано коло
12. Најбољем басисти
13. Најбољем тенористи
14. Најбољем бубњару

"СА ЈАН" ПОД СТАРИМ АМБА

Каузе Милојаца Пантелић из Дунавског, сејовских ранилаца Драгевошког партизанског батаљона, данас генералпуковника ЈНА: Бадњу и Дрваградоним устану пренео је у подножје Овчара чак Одринком комитета НГД за оругу чачинског батаљона. Крој и сава сагледам тог одлучног, бескомпромисног и неустрашивог јуношу, који у сумар јужном јеруског дана саопштава Љубин Радојичићу и мени:

— Другош, наша Партија је позвала на устанак против окупатора на оружану борбу и његовог слугу. Сада је неминуемо бити храбар и дисциплинован. Нао чна нове партије сматрајте се од овог момента мобилисаним. Делатиће, разаравајуће су тра увече, Чепаћу вас на пробају у Прагину, у девет увече. Знат за распонавање, мишине знаменја, немине поеме — Ње тш умрем, мајно, рано у неделу!

— Како знаеш нас ово, Бате је са још једним другом отишао прено дунавских њива и ливада. Крој личност Бате Југовича осетили смо јуноше деће другове наше партије, који су запоричани у једно деће, али обавезано не припадне никакве границе.

Ноћ се све јаче спуштала на Овчар и изузетно родно поља у његовом подножју. Да, родило поље... Над нас се у Драгачеву каде: „Ако над Овчаром роди, мора родити и над нама.“ Данама, са боготом летњом као да се рајала и наша смелост да заземлимо Борбу са окупираним окупатором.

— Оно што нам је у подножју Овчара саопштао Бата Јанович, чинило је на стотине партизанских активиста широм земље. Чинило је и члан Српског покретника НГД за Драгачево Радоићу Брвојић, баш у оно време кад и Бата Јанович, само на другом крају Драгачева. Пробојмо је, у Гучи, усред ноћи, једног нашег друга и рекао му:

— Устан, устан! Настави приче забележени смо од Љубивоја Павловића, командира чете у Драгевошном батаљону из његовог дана, дана генералмајора ЈНА:

— Био сам позван од друге чете у Гуче и утврдио да је тадашњи заменик српског начелника Хајдукских чувени полковник Петровић. То исто време, кад је састајем поред реке Белнице, на неком су давана упутства за даљни рад. Појавио се један била ноћ, остало сам на слепом у Гучи, у кафици Милоша Пртеђања, где ме је истино, оно једног час по поноћи, нашао Радоићу Брвојић, пробајмо ме и виину: „Устани — устанак!“ Обрвао сам се и одмах кренуо у Капо. Том приликом Брвојић ми је рекао да сам одређен да, заједно са Јеремијем Јоциновићем, иако ја сам командир у општинама Горњинић, Наона и Дубан...

ДВЕ ЧЕТЕ

— Прча Рашо Јановић, партизан из Гуче: — Радавићу се, Већ смо на врху планине Јелице, Опупљамо се. Доле, нш планину,

види се Чачак као у сумагледу. Милое Радојевић, Већ се прикључило, Раде Пртеђа народ да покрет низ стору, чмаду. Оног нечим планушак стигли смо на Заравањ.

— Био је 13 јули 1941. Јуно. Видим: стигли и неки војаци. Већ се поприкломо, Раде Пртеђа народ да покрет низ стору, чмаду. Оног нечим планушак стигли смо на Заравањ.

— Јуно одице, Сунце свје јаче. Поплавило се у шуму. Нешто чекамо... Оно подне стигло је партизански војници. Неме рече:

— Е, оно је гласни комунар Милое Радојевић. У тој групи видим и комара Раде Пртеђа, Раговаруја одбиљна лица. Потом одређује групу другова на трајну. Договор ризикујемодлаца Петра, Мокада и сат времена. Поставио само нареди да се окупимо. Узе рен младић кога нисам познавао. Невини ми речево: „Млади Бата Јанович, инструктор ОК НГД за Чачак. Он рече да је ЦР НГД дошло одлуку да се напред југославни дилгу на устанак против окупатора, да се позивају сви грађани наше земље да учествују у тој борби, да се широм Србије стварају оружане одреде, да су борбене одреде и саботажне почеле, да је донашња одлука да борди на намера носе петоро на, а уз њих и заставе...“

— Како је рекао да је стубље борбе не дођућемо, да се прикључујемо, да се зауставимо у закључку код горањског пута, ту су се Немци зауставили у стубље и пошали у напад... Мени се не зачувају да су обавештени где се налази неки логор и пољољозомати меће слободно да се врати кући. Нико се не јави да нису стизали Заравањ. Већ дошло пуно војних једнољудног комитета — на гласни потом Јановић—у Драгачеву се формирају све партизанске одреде.

— Како је за командира једне одреде Раде Пртеђа, прилох ми:

— Уме, ја ћу с тобом. Он обута, ја ћу ме поново обрвати.

— Уме, гладан сам. Имаш ли шта за јело? — Даде ми торбу: — Имај ту, име. Spreмила је снах Јана, — Прихватих торбу. У ној: хлеб, куванга јаја, печено пиће.

— Борци се распоредилу по четвима. Комичари и срединци чиме је забринуо немине и то заврши. Поше рачун. Мени се прикључи са Још неким другима. Кум ми и командир Раде Пртеђа. Брао изразисмо торбу.

— Командири наредиле постројавање. Пред нас милоша Пртеђа. Пред нас милоша Пртеђа. Пред нас милоша Пртеђа. Пред нас милоша Пртеђа.

— Пред вече се углитно у планину. Требао је да уредимо логор на Градини, где су разваљено неког дрвеног грана.

— На планини Јелици смо се задржали седам дана...

КАРАУЛА

— Драгина Мајсторовић из Церове, командир чете у Драгевошном батаљону, забележио је у свом ратном дневнику:

— 16. септембар 1941... — Тог дана извршио сам јединичну службу код Вуковића кућа, које су се налазиле непосредно из нашег положаја. Нешто из подела доносили су нам рачун из Гуче, а стигао је и кирило Милорад Митровић из штаба Одрода са најновијим вестима. Брао смо се ушли да прочитамо радио — вести, у којима се говорило о побобама наших јединица над Немцима код Крупаца и северозападној Србији. Још нисмо ни прочитали вест, а осметали се Белог Борца, из Савомор Стефановић, дао је знат са два пуцања до су Немцих попорту према нашим положајима.

— Брао смо заузали сва места... Осматрао сам. На путу од Чача према Гучи, у Роговајци, дошло је противи мет камина, а за њима, на растојању од око 500 метара, дошло је друго камино. У једном јану... Чекати смо у заседи на две се приближио, па да једностремно отворимо ватру. Међутим, замислио су се зауставили у закључку код горањског пута, ту су се Немци зауставили у стубље и пошали у напад... Мени се не зачувају да су обавештени где се налази неки логор и пољољозомати меће слободно да се врати кући. Нико се не јави да нису стизали Заравањ.

— Већ дошло пуно војних једнољудног комитета — на гласни потом Јановић—у Драгачеву се формирају све партизанске одреде.

— Како је за командира једне одреде Раде Пртеђа, прилох ми:

— Уме, ја ћу с тобом. Он обута, ја ћу ме поново обрвати.

— Уме, гладан сам. Имаш ли шта за јело? — Даде ми торбу: — Имај ту, име. Spreмила је снах Јана, — Прихватих торбу. У ној: хлеб, куванга јаја, печено пиће.

— Борци се распоредилу по четвима. Комичари и срединци чиме је забринуо немине и то заврши. Поше рачун. Мени се прикључи са Још неким другима. Кум ми и командир Раде Пртеђа. Брао изразисмо торбу.

— Командири наредиле постројавање. Пред нас милоша Пртеђа. Пред нас милоша Пртеђа. Пред нас милоша Пртеђа. Пред нас милоша Пртеђа.

— Пред вече се углитно у планину. Требао је да уредимо логор на Градини, где су разваљено неког дрвеног грана.

— На планини Јелици смо се задржали седам дана...

Р. М. МАРИНОВИЋ

ПОДАС ГАБА—ЧЕТИРИ ДИНАРА

НАЗИВАЊЕ ПАВЛА БРОЊИЋА

— Ренку ту шта ни да се дода ни да се одузме — тако је онда време било. Рат, Роговајци, све се прозиле. Не била, ни Удружених се старе и нове миња?

— Била! Пајо отио гућајо! свега шприцера (пола чаше водену), пола обиле воде) и нападњом загледи јаву јерењу, у другој комати јуре брик... У четиничког штур у Горањинићу су ме питали: „Има ли Брвојић потпуно из Гуче? — „За се“ — речео је. „Био си партизан?“ — претежно рече пол. „За се то“ — речео јану је ја. „Зна се, да да тавне као што си ти ми линизираћу, по ратном потпуно из Гуче. — „Зна се и то“ — одговорио ја. „Значи све се зна“ — заједничко рече пол. „Зна се“ — речео је ја. „Водега га!“ — зазвуча по.

— Она двојица који су ме држави изграшине ме кроз врату... Не дођаше ми напољу да вратим на Гуче. Господи воједа по Шолајић озову ја, а са треском саопшта вратива за чепа.

— Гред кићом нас дочепа милоша Једај који ме је држао уперит прст према триликусту Буковом историца, мачар и винику: „Га! На извреше!“ Из групе се издвојио један Брвојић. Натучу се бару преко швиљу и уз врату подине крвату кошу. Пшуну уз до тавне, Пшуне не гледајућу мене. Доката ми врхом пуше и мукао рекао: „Полаз!“

— Пшуну смо седем путе. Већ нас је шибко и засиски ситини сувим ситом. Негаду су гратале вране. Ретни производиле се освајачи напред нас. Брао су замцали за куће и лповте. Препознао сам своје партидо. То је мој старог оличанчао историца.

— Пшуну смо седем путе. Већ нас је шибко и засиски ситини сувим ситом. Негаду су гратале вране. Ретни производиле се освајачи напред нас. Брао су замцали за куће и лповте. Препознао сам своје партидо. То је мој старог оличанчао историца.

— Другови, ево, доносе сам врадиш муниције. Пратио град са борбе... и приметио да са пшуну са вама стана. Знао сам да је то зато

гељу не допусти продор у Драгачево... И сада се онај немачки: Средни Чаролини, Драге Рауфа, Словозу Жукевића, Светомира Рисишоулића, Милоша Индоновића, Доброслава Радоића, Милоша Пртеђа, Светислава Протића, Радомира Јосифовића, Драгомира Кувељина, Милоша Синовића... Био нас не више од 25... — Припиновић

Р. М. МАРИНОВИЋ

ПОДАС ГАБА—ЧЕТИРИ ДИНАРА

НАЗИВАЊЕ ПАВЛА БРОЊИЋА

— Ренку ту шта ни да се дода ни да се одузме — тако је онда време било. Рат, Роговајци, све се прозиле. Не била, ни Удружених се старе и нове миња?

— Била! Пајо отио гућајо! свега шприцера (пола чаше водену), пола обиле воде) и нападњом загледи јаву јерењу, у другој комати јуре брик... У четиничког штур у Горањинићу су ме питали: „Има ли Брвојић потпуно из Гуче? — „За се“ — речео је. „Био си партизан?“ — претежно рече пол. „За се то“ — речео је ја. „Зна се, да да тавне као што си ти ми линизираћу, по ратном потпуно из Гуче. — „Зна се и то“ — одговорио ја. „Значи све се зна“ — заједничко рече пол. „Зна се“ — речео је ја. „Водега га!“ — зазвуча по.

— Она двојица који су ме држави изграшине ме кроз врату... Не дођаше ми напољу да вратим на Гуче. Господи воједа по Шолајић озову ја, а са треском саопшта вратива за чепа.

— Гред кићом нас дочепа милоша Једај који ме је држао уперит прст према триликусту Буковом историца, мачар и винику: „Га! На извреше!“ Из групе се издвојио један Брвојић. Натучу се бару преко швиљу и уз врату подине крвату кошу. Пшуну уз до тавне, Пшуне не гледајућу мене. Доката ми врхом пуше и мукао рекао: „Полаз!“

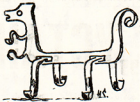
— Пшуну смо седем путе. Већ нас је шибко и засиски ситини сувим ситом. Негаду су гратале вране. Ретни производиле се освајачи напред нас. Брао су замцали за куће и лповте. Препознао сам своје партидо. То је мој старог оличанчао историца.

— Пшуну смо седем путе. Већ нас је шибко и засиски ситини сувим ситом. Негаду су гратале вране. Ретни производиле се освајачи напред нас. Брао су замцали за куће и лповте. Препознао сам своје партидо. То је мој старог оличанчао историца.

— Другови, ево, доносе сам врадиш муниције. Пратио град са борбе... и приметио да са пшуну са вама стана. Знао сам да је то зато

Никола СТОЈИЋ

СТАВОВЕ О ГЛУБИ 1862. ГОДИНЕ

У првој половини прошлог века, село Гуче било је једно од најбољих насеља Драгачева. Она је била село развијеног типа, у коме су куће биле раширенија и без невољног јединог дворишног радног доњег беле повезане и груписане. Такве газдине куће звале су се ратмама. Имена сметаца била су истоветна са именима породица заједничког порекла које су у њима живеале (Инодиновићи, Станићи, Гавриловићи и др.). Осим ових породица, постојала је Гуча и са својим једним великим селом, а један велики селмак, касније насеље, Велес, који се није завлао по једном руду, ваћу су ту Боровље, разнородне породице. Велес се налазио у источном делу села.

Срединам села протече најдужи драгачевски риа Велица, која извире испод Чемерина и улива се у Златану Мораву измеђ Лукача и Драгачева. То време водили су и узани путеви за горње и доње Драгачево и за моравски риа. У Велицима урочаци Драгачице у Велицу, у долиници са обе стране реке, у ствари села, постојала су два селмака, који су се назвали и при зачеци груписаног насеља. Најређе су мештани Гуче, унастарије звалицу у Драгачици, у Инодиновима из 1794—1797. године, подигли крај Велице нову цркву (1831), која постоји и данас. Затим су после приватне школе (1823) саркара и аграду за прву државну школу у Драгачеву (1848), која се налази у Близици шуме. У њеној околици (после 1839) никли су и сударни општине Гуче (сударци), црвена и приватне мохара, коначнице, стамене и помоћне зграде, чије се број стано увећавало.

Одмах по завршетку другог устанка, српско устаниче власти потписале су из пореских разлога ова именња муњиа лица, а затим су по почетак од 1818, скоро сваке године вршили и полис домаћинства, стоне и других приходна муња су у њима подлегали опреривању. Тако је тефтер бибучних прихода села Гуче из 1822. године у 69 муња забележило 68 имаоца стоне са укупно 1.648 вања (оваца и коза). По овом подацима, преко 100 броја имало су Јован Броћин и Димитар Кузановић.

По тефтеру бибуца за 1824. године у 54 муња имало било је 1.857 вања стоне, при чему су више од 100 имаоца имали Јован Броћин (100) Димитар Петров (Кузановић).

123. Марино Иваниовић (102) и Никола Баралија (110) — Година 1825, узврешавши на насељеним из турских времена, заведени је порез по глави, тз. гавариња, који су плаћали онама који су извукли изуметова, светиштина и других табарних чиновина. Тефтери пореских глава за ту годину смале године садрије му мушке главе, које су подлегале плаћању гавариње. Према стању из 1825. године, Гуча је имала 104 домаћинства са 138 1/2 пореских обавезника. При томе, изванредно била су потпуно или делимично ослобођена пореза. Поред већ наведаних службеница, порез плаћали су и мушине главе, које су подлегале плаћању гавариње. Према стању из 1825. године, Гуча је имала 104 домаћинства са 138 1/2 пореских обавезника. При томе, изванредно била су потпуно или делимично ослобођена пореза. Поред већ наведаних службеница, порез плаћали су и мушине главе, које су подлегале плаћању гавариње.

Према стању из 1825. године, Гуча је имала 104 домаћинства са 138 1/2 пореских обавезника. При томе, изванредно била су потпуно или делимично ослобођена пореза. Поред већ наведаних службеница, порез плаћали су и мушине главе, које су подлегале плаћању гавариње. Према стању из 1825. године, Гуча је имала 104 домаћинства са 138 1/2 пореских обавезника. При томе, изванредно била су потпуно или делимично ослобођена пореза. Поред већ наведаних службеница, порез плаћали су и мушине главе, које су подлегале плаћању гавариње.

Осим ових породица, постојала је Гуча и са својим једним великим селом, а један велики селмак, касније насеље, Велес, који се није завлао по једном руду, ваћу су ту Боровље, разнородне породице. Велес се налазио у источном делу села.

Срединам села протече најдужи драгачевски риа Велица, која извире испод Чемерина и улива се у Златану Мораву измеђ Лукача и Драгачева. То време водили су и узани путеви за горње и доње Драгачево и за моравски риа. У Велицима урочаци Драгачице у Велицу, у долиници са обе стране реке, у ствари села, постојала су два селмака, који су се назвали и при зачеци груписаног насеља. Најређе су мештани Гуче, унастарије звалицу у Драгачици, у Инодиновима из 1794—1797. године, подигли крај Велице нову цркву (1831), која постоји и данас. Затим су после приватне школе (1823) саркара и аграду за прву државну школу у Драгачеву (1848), која се налази у Близици шуме. У њеној околици (после 1839) никли су и сударни општине Гуче (сударци), црвена и приватне мохара, коначнице, стамене и помоћне зграде, чије се број стано увећавало.

Године податке за изувавање стоне и кретања становништва у том времену. Поред економског стања, полис је пружио и слику демографске стањавине структуре у тадашњим насељима.

Сам полис био је врло обилан и трајао је доста дуго. Осим имена и презимена становника и њиховог занимања, дати су и подаци по полу, години, стању и родству према старијим домаћинствима. Поред личних података, забележена је и вреднована сва непокретна имовина обухваћена полисом (куће, зграде, виноградне колибе и подрушја, ораве земаље и орнаме, руде, ливаде и испаше, забрани, воћњаци и „завати“ (зауваза), алилуци и алипе, ошунца, травања и баште). Полис је обухватио и некретне општине, црква и школе, као и месене приходе свих лица од личне привреде, стоне и „земљеделија“.

Вредност имовине процената је износила 482.000 динара, а месечни приходи у тапирима.

Полис је обухватио сва селмака разнородних преза драгачевских. Приликом полиса, Гуча није била подељена на село и ваљевце, као што је данас, већ је била јединствено насеље. На челу села у време подизања био је кмет гавариња Милаз Броћин.

Према резултатима овог полиса, у Гучи је било укупно 318 домаћинства, распоредених у 178 домаћинстава. Мушких је било 497, а женских 303 лица. Просечно по домаћинству било је 5,7 становника. Највеће домаћинство било је Тривоша Петронијевића са 28 становника. По 19 и више њиховаца у кући имало је још 15 домаћинстава. Најмања домаћинства била су савмаца. Сви мушкарци живели су у неким домаћинствима мање од пет мале деце: Марије Богдановића (14), Милаз Рајић (3), Станковица Баралија (6) и Јена Новокиовић (1). У кући уморг Павла Богдановића остале су само мжерице: Данца (10) и Аназа (8). Пок. Михаз сва Лазовић имао је чак тројице деце: Марије Рајић (12), Станицу (8) и Ставу (6).

Средњинских породица било је укупно 51. Највише мушких Братинићи са 14 муња и 83 чланова, мушких и женских, а затим остале доминистав изгледало је овако:

Table with 3 columns: Презиме породице, број др. чл., број породице. Includes entries like Протлији 14 88, Драмлићи 11 76, Амфилији 11 70, Станићи 10 47, Гавриловићи 10 58, Инодиновићи 10 44, Јанковићи 10 36, Бугарчији („Бугари“) 6 36, Богдановићи 5 22, Броћини 5 32, Турчији 4 20, Бонжонији 4 20, Ивановићи 4 20, Станији 4 20, Бабићи 4 19, Рљановићи 4 19, Рајићи 4 20, Лазовићи 3 20, Лувокији 3 20, Турковићи 3 18, Домаћији 3 18, Ерићи 3 18, Шиноји 3 24, Новокији 2 11.

Table with 2 columns: Презиме породице, број др. чл., број породице. Includes entries like Рајчићи 2 13, Бонжонији 2 12, Гавриловићи 2 12, Радовановићи 2 11.

По једно домаћинство и у аграри наведено Број чланова у Гучи је износио 51. Највише мушких Братинићи са 14 муња и 83 чланова, мушких и женских, а затим остале доминистав изгледало је овако:

Средњинских породица било је укупно 51. Највише мушких Братинићи са 14 муња и 83 чланова, мушких и женских, а затим остале доминистав изгледало је овако:

Средњинских породица било је укупно 51. Највише мушких Братинићи са 14 муња и 83 чланова, мушких и женских, а затим остале доминистав изгледало је овако:

Средњинских породица било је укупно 51. Највише мушких Братинићи са 14 муња и 83 чланова, мушких и женских, а затим остале доминистав изгледало је овако:

Средњинских породица било је укупно 51. Највише мушких Братинићи са 14 муња и 83 чланова, мушких и женских, а затим остале доминистав изгледало је овако:

Средњинских породица било је укупно 51. Највише мушких Братинићи са 14 муња и 83 чланова, мушких и женских, а затим остале доминистав изгледало је овако:

Средњинских породица било је укупно 51. Највише мушких Братинићи са 14 муња и 83 чланова, мушких и женских, а затим остале доминистав изгледало је овако:

Ови показатељи, пре свега, говоре да су Гуча и Велес имали доста друштвене разлике, засноване на имовинској неједнакости. То се најбоље види из података да је у 31 домаћинство Гуче, тј. оних са преко 100 дунара вредности, припадало са имовином од 5.278 дунара или 47,3% од укупне вредности. Ништроп томе, остала домаћинства, тј. њих 145, имала су имовину у приближној вредности од 5.881 дунара или 52,7% од укупне имовине у Гучи.

Поред утарживања имовинског стања сваког домаћинства, полис је до и извесне податке о муњама и зградама, као и о значајности по културима. Становници Гуче имали су 181* кућа и 436 споредних зграда, распоредом на 44 од дрвета. Од земаљних Гуче имали су имали: ораве земаље и орнамеца 523 поља, траве ливаде и испаше 788 коша муњиа и забрана 445 поља и виноград 223 мотива.*

Најуда су ове бројне вома муњиа била су укупно са њих забрана се настајала јер у то доба није било, него ипан муњиа и станујући по општем стању тадашњег приврешавања. Пре свега, познато је да је у првој половини прошлог века и становници Гуче извор средства за нивот, и из трговина стонима била је веома значајна. Остале деловали су до кршото су ратарство и фармане, нису у то време имале велике значаја. Међутим, већ у другој половини прошлог века све више баве ратарством, мада су средства за обраду земаље, Боснија Богдановића, Рајића и луѓа, мотива). У година.

Осим ових породица, постојала је Гуча и са својим једним великим селом, а један велики селмак, касније насеље, Велес, који се није завлао по једном руду, ваћу су ту Боровље, разнородне породице. Велес се налазио у источном делу села.

Срединам села протече најдужи драгачевски риа Велица, која извире испод Чемерина и улива се у Златану Мораву измеђ Лукача и Драгачева. То време водили су и узани путеви за горње и доње Драгачево и за моравски риа. У Велицима урочаци Драгачице у Велицу, у долиници са обе стране реке, у ствари села, постојала су два селмака, који су се назвали и при зачеци груписаног насеља.

Осим ових породица, постојала је Гуча и са својим једним великим селом, а један велики селмак, касније насеље, Велес, који се није завлао по једном руду, ваћу су ту Боровље, разнородне породице. Велес се налазио у источном делу села.

Срединам села протече најдужи драгачевски риа Велица, која извире испод Чемерина и улива се у Златану Мораву измеђ Лукача и Драгачева. То време водили су и узани путеви за горње и доње Драгачево и за моравски риа. У Велицима урочаци Драгачице у Велицу, у долиници са обе стране реке, у ствари села, постојала су два селмака, који су се назвали и при зачеци груписаног насеља.

Са ти стварано проvincију

После Београда и Чачка, млади Београдци сликар Божидр Плазница (1864) имао је недавно и своју трећу самосталну изложбу у Гучи, у родном Драгачеу. Да се више пута је учествовао на колективним изложбама. Прочне године, у Чачку је добио награду Драган Ђурковић за сликарство. Члан је УЛУС-а.

На изложбама у Чачку и Гучи представио се сликама, — цртежима којима је заје-

ИСТРАЈИВАЊА

Становништво Гуче 1865. године

(Наставак са 6. стране)

Забележени су и неки занати. Навољачи занатлима бавили су се Јосо Индоксинови (39) и Милан Аћућа (52). Бојдарица је био Тирасов Браћун (37), а опевачи Носта Бараћ (27), Абација и „зајеница“ је Софроние Дешић (26). „Мејане“ су у имале имена, што значи да су се и тим послом бавили, Милошас Протић и Маринко Јовчић.

Важно знање било је и трговача са гуче. Најзначајнији трговци у то доба и касније био је Милошас Броћки, који је према плаћенику стоких људи „терао своје сине чак до Поште“? „Трговина у малом износу“ бавио се и Раноо Станић (42).

Међутим, извесне породице имале су у оном време добре приходе од водоника на Бељаници и другим речницама. Оне су углавном биле отпочне Танао су три, њиху Шушића (Лазар 1/2, Андрија и Милошас Баран 1/6) и две њиху Станића (Марко 1/2 и Василије 1/2) имали воденице од једног вилула на Бељници. Децет њиху Аћућања (Јован, Милан, Јанко, Милош, Симо, Милошас, Стретен, Лазар и Миљасин) имале су воденицу од једног

внлико лимово-филозовеко ривула намена. У предграђу Радужице налази се село Радужа Риву, сликар и историчар ум етности из Краљева, између осталих: „У предграђу Радужа горуна — искусна, Божидр Плазница се користи многином симболом — НАМЕ-НИО. Писмоџар не мора зна ти његове намере с њим, ни ти је потребан њен налог у то прасву. Битко је да На-МЕН делује као покретач извесних несвесних процеса у

нама (асоцијацијом, формом, наменом), који у свест до-доја, давају акусти, архете-полиог значења и тералутогич значаја. Онглифидот да камен намао искољућиве лимово-филозова, говори и неговво физи-чико присуство“.

● О томе, сам уметник каже:

Избор намена као мотна није сасвим случајан. Све оно што је човек волево мило радио, било је имеео, његова историја беление сви на намену. На пример, и ми одае, у Драгачеу, имамо тако ишеи записано на на-мену — историју, историју Драгачева, историју Србије на наменим краљућиницама... Иако се све задржавало у тој локалитети. Постоје и записи у Египту, у Хаги-атридаи, Кинесу, Фестосу на земљаном кући човек је записаво на намену своју историју, намених извљања... — каже Плазница.

— Избор намена долази и отуда, што је намен виланмо као једног кућног мураџија, јемиау, начич, па се све може прочитати са намена.

● Питамо младог уметника да каже, треба ли што је пореклом Драгачева, разлог излазња у Гучи.

— Порекло моје, како је кажемо, порекло је у Гучи, на земљаном кући човек је записаво на намену своју историју, намених извљања... — каже Плазница.

Поред тога што сам одае, ја самтрам да се она у томе мора при-бавити најнјим сељоџина народа — публици која неможе могоу ствар до-доје у Београд или нека друга вилу култури центар. Сликарство није умалнује вредност ове слике било не-лајовици“.

То, заправо, има једно повратно дејство, као буранер. Зато би се моглог становништва великих градова, који углавном долазе из малих места, прилажа да виде лимову из-лоуџиу тон у доба зрелости? Далеко је упутило да се пр-ви контакти са уметничким делима оставе много раније, у доба детињства и раче мла-ности. Тако ће уметност на-поићи пут до срца. А данини то замалује, на-ла се на „незрађану“ публи-чину, која није у стању да саопшти првае уметности, и лако се предаје делима сумњивих вредности.

Предрат РАВИЉИ

Хајде да сунце
улетимо
у косе
док се носим
преко ње
уобико се
у оптоше.

Хајде да им
шутље шуму
у зору
док трагнимо кума
из савезу.

Хајде да мисулемо
респањене свице
у мислу.

док врбама летоу
плетенице
у освету.

ОБРАД ВАСИЉЕВИЋ
Пранин, Г. Миловоц

ЗА ЛЕГОТИС

ПОБЕДНИЦИ 20 САБОРА

Први драгачевски сабор осових трубаца одржан је у Гучи 14. септембра 1961. године. Учествовала су четри драгачева трубаца оркестра — из Горачића, Граба, Рижу и Дљина. За Прву трубу проглашен је Дешић Пиришић из Горачића, најбољи оркестар био је Тосиловић из Дљина.

На Другом сабору, 15. 16. и 17. септембра 1962. године учествовало је шест оркестра. Најбољи трубаца био је Радојић Бабић из Миливоа Села, а најбољи оркестар из Носијева.

Трећи сабор одржан је 7. и 8. септембра 1963. године. Тамиљино се 15 оркестра. Најбољи трубаца био је Радивоје Бабић из Миливоа Села, а најбољи оркестар Раче Ностија из Лувова, а Меморијални оркестар „Професор Милодрас Васиљевич“ за најзрелије музичаре добио је оркестар Србина Ос-трелић из Рижу.

На Четвртот сабору, одржаном 12. и 13. септембра 1964. године, за Прву трубу проглашен је Рачеу Обрадовићу из Рижу, а најбољи је био оркестар Бањике Бајића из Врњаца. Тамиљино се 15 оркестра.

Пети Сабор одржан је 4. и 5. септембра 1965. године у учесће 15 оркестра. Прва труба припаја је Јуноу Исмаиловићу из Прекодолца, а Златна труба иулања Стана Главоцки из Горачића. Најбољи је био оркестар Раче Ностија из Лувова.

На Шестом сабору, који је одржан 16. и 17. септембра 1966. године, учествовало је 19 оркестра. Прву трубу осовио је Раче Ностија из Лувова, Златну трубу Радојан Бајић из Миливоа Села, а најбољи је био оркестар Дуриша Салићанића из Дугојнице.

Седми сабор одржан је 2. и 3. септембра 1967. године. Учествовало је 17 оркестра, а Прва труба припаја је Јуноу Исмаиловићу из Прекодолца, док је најбољи био оркестар Бошка Бајића.

На Осмом сабору, одржаном 31. августа и 1. септембра 1968. године учествовало је 11 оркестра. Прву трубу осовио је Раче Ностија, Златна труба припаја је Дуришу Салићанићу, а најбољи оркестар поново је предадо Бошка Бајић.

Девети сабор је одржан 30. и 31. августа 1969. године у учесће 19 оркестра. Победнике је био Бањика Бајић, Златну трубу осовио је Миливоје Станимировић из Нрваца, а за најбољег је проглашен оркестар Бањике Бајића.

Девети, јубиларни Драгачевски сабор трубаца у Гучи одржан је од 31. августа до 6. септембра 1970. године. Прву трубу осовио је Бањика Бајић из Врњаца, Златну трубу Милану Станимировићу из Врњаца, а најбољи је проглашен оркестар Јунаса Исмаиловића.

На Једанаестом сабору, који је одржан од 1. до 6. септембра 1971. године учествовао је 15 оркестра. Прву трубу осовио је Рача Ностија, Златну трубу Миливоје Станимировићу, а најбољи је био оркестар Бошка Бајића.

Дванаести сабор одржан је од 1. до 3. септембра 1972. године у учесће 14 оркестра. Прва труба припаја је Миловану Бајићу из Нрваца, Златна труба припаја је Милошу Бајићу из Врњаца, а најбољи је био оркестар Бошка Остојића из Миливоа Села.

На Тринаестом сабору одржаном 31. августа и 1. септембра 1973. године учествовао је 15 оркестра. Прву трубу осовио је Божидр Плазница из Врњаца, Златна труба припаја је Екрему Маутовићу из Врњаца, а најбољи је био оркестар Миливоје Станимировићу из Нрваца.

Четиринаести Сабор је одржан 30. 31. августа и 1. септембра 1974. године у учесће 16 оркестра. Милан Николић — Доња проглашен је за Прву трубу, Златна труба припаја је Екрему Маутовићу из Врњаца, а најбољи је био оркестар Бошка Остојића из Потрелин.

На петнаестом сабору, који је одржан од 29. до 31. августа 1975. године, надметало се 16 оркестра. Прву трубу осовио је Јуноу Исмаиловић, Златна труба припаја је Милошу Пермишићу из Горачића, а најбољи је проглашен оркестар Бошка Остојића из Зланкуса.

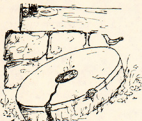
Шеснаести сабор одржан је од 27. до 29. августа 1976. године учествовао је 18 оркестра. Прву трубу проглашен је Милан Николић — Доња из Грделице, Златну трубу осовио је Радојко Витезлић из Миливоа Села, а најбољи је био оркестар Фрета Станић из Беојине.

На Седнаестом сабору, одржаном од 27. до 29. августа 1977. године, учествовао је 18 оркестра. Прву трубу осовио је Милош Пермишић из Грделице, Златна труба припаја је Милошу Пермишићу из Горачића, а најбољи је био оркестар Свевозра Лазовића из Миливоа Села.

Османаести сабор одржан је од 3. септембра 1978. године. Учествовало је 17 оркестра, а Прву трубу је осовио Радојко Витезлић из Носијева. Златна труба је предао Миловану Бајићу из Нрваца, чји је и оркестар проглашен најбољим.

На Деветнаестом сабору, који је одржан од 24. до 26. августа 1979. године, тамиљино се 15 оркестра. Прву трубу осовио је Екрему Маутовић из Врњаца, Златна труба припаја је Драгану Игњићу из Титоног Увача, чји је и оркестар био проглашен за најбољи.

Двадесети, јубиларни Драгачевски сабор трубаца у Гучи одржан је од 29. до 31. августа 1980. године. Учествовао је 17 оркестра. Прву трубу осовио је Милошас Бајић из Врњаца, а најбољи је Сетовзоро Лазовић из Јеневице (код Поњева), а за најбољег је проглашен оркестар Раче Ностија из Лувова.

ЗАВЕТ

Устия Станџола моремаю
и нева штупа и нека подемх
— њима њихово —
чиш ли коо соо сиви
Па кренимо
ти небом а је преко гробова и
јамо
о шовар не осомлио ни после
толико дана
Све знамо која места треба
оплаћати
нога успут поздравити
коме главу окретати
општојат нама!
Чиш ли коо њихом испрано
күштеи күће у Шешу
притиснути
заборавом све славије диниш?

Милоје РАДИЧЕВИЋ

1. Архив Србије, Тефтер чички из 1822. г, нација по-мешка, инв. бр. 269.
2. Архив Србије, Тефтер чичуба за 1824. г, нација по-мешка, инв. бр. 270.
3. Архив Србије, Тефтер по-решних глава за 1835. г, на-плетених драгачевских, инв. бр. 439.
4. Тефтер порешних глава за 1839. г, среза драгачевски у Архиву Србије, инв. бр. 528.
5. Архив Србије, Министарство финансија, Поплине њихве из 1863. г.
6. Пуг, коса и мотина су та-дашње мере за земљите по-код одређеном културама.
7. Архив Београдског Гуче, Глачни Етнографског инсти-тута II — III, 1957. г.

КАДИНА БУКВА

На тремеџи Ртара, Зеока и Придворџе по-те се Кадина Буква. О настанку овог имена при-поведа се:

У току борбе која је вођена после повлачења Турака из Чачка 1815. године, неки турски ка-дија није успео да се пробие заједно са војском. Да не би пао у руке устаницима, попео се на јед-ну букву.

После жестоких борби, неки устаници на-шли су предах под буквом. Један је код себе имао чутурицу с рацијом, па је дружина почела на-здрављати и заливати се „капљицом“. Подижући чутурицу, неки од њих је подигао и главу, па је угледао кадију на букви. Наредили су му да си-ђе, па су дељоца турске правде погубили.

На том месту је и сакрањен. Оно се и данас назива Кадина Буква.

ЈАНКОВИНА

Недалеко од Кадине Букве је Јанковина. Прича се да се, у турско добу, онде задржа-вао неки хајдук Јанко. Овде је чувао стражу и праћно кретање Турака.

Народ је, кажу, волео овог хајдука, па је место на коме се задржавао и чувао стражу про-звао Јанковина.

МРАМОР

Мало узвишење у Радичевињима сви зову Мрамор.

Некада је, приповеда се, овде била црква. Од ње је сачуван само један усправан камен, уз трагове грабевине.

По том „мрамору“ и узвишење доби име.

СТРАЖЕВИЦА

На граници Ртара и Дучаловића, до Локве, налази се погосе Стражевица.

У турско добу, када су вођене борбе између Турака и Аустријанаца, овде је била некаква караула са стражом.

Стржевица, својим именом, на то подсећа.

ВИШЊИЦА

Прадеда данашњих Мирковића у Ртарима имао је супругу по имену Вишња.

Била је, кажу, добра жена, цењена од поро-диче и комшија. Доживела је дубоку старост.

Погосе на коме је најдуже живела народ, по њој, назива Вишњица.

ВЕЉОВ ГРОБ

На таласастој коси Ртарског поља налази се Вељов гроб.

Приповеда се да је овде од разбојника по-гинуо неки Вељо од рода Ђоловићи у Ртарима.

Место где је страдао и сакрањен и данас сви називају Вељов гроб.

ЗАБЕЛЕЖИО:

Радисав НЕДОВИЋ

Зашто се сова дању крије

Један цар се много плашио жене. Радио је све што она каже. А жена му је била веома зла. Поред осталог, њој су сметале и песме птице. Она, једном, нареди цару да позове све птице и казни их што певају. Цар позове све птице свега царства. Све су до-шле у заказано време, само је сова закснила. Цар је упита: „Зашто си закснила?“ Она му рече: „Нисам могла пре днџ.“ „Шта си радила!“ — опет је упита цар. „Бројала сам брда и долине, људе и жене“ — одговори сова. Цар се заинтересова: „Чег има више — брда или долина?“ „Више има долина“ — рече сова. „Како то?“ — запита цар. „На епо“ — објасни му сова — „око сваког брда више је долина.“ Цар при-хвати тај одговор. Затим опет упита: „Кога има више — људи или жена?“ „Жена“ — одмах одговори сова. „Како то?“ — радознално упита цар. „Ја у жене у-брајам и све људе које се плаше жена“ — објасни му, опет, сова.

Цар се на то мало замисли. Осексао се непријатно. Онда нареди да се пугте све птице и рече им да могу слободно да певају. Птице се обрадоваше и полетеше да се сови захвале. Сова се уплаши да ће јој ништо нажда учинити и побеже у дупљу старог храста.

Онда се сова дању крије а ноћу летје. „Лож се плаши осталих птица.

КАЗИВАЧ:

Предрар РАДОВАНОВИЋ (1928. — ...)

НАРОДНА

Из бележнице Нике Николе Стојића

ЗДРАВИЦА

Ој ратко, рано, и отац и мајно!

Но те пав'о мимоне стено;

ко те сушио осушиле му се

и ноге и руке!

Но те пије да му ништа није!

Шљиво, дрво, родник грана,

родњавао сваког дана:

од твојега слатког рода

направи се мелем вода.

Пијем једну —

неким ништа;

пијем више —

но не знам ништа.

Кад попијем једну, двије

око ми је најмилије!

Здрав си, домаћине!

Оспрасице те с крмачине:

мале по петоро,

велике по деветоро.

Велику туко' и на таван вуко'.

Мале продаво', и ћерке удаво'.

Кад синове женио с' нама се веселио.

Домаћине, но ти зло мислио

о нољу високо!

Пред кршом ти расав травица

по њој пасла крвавица.

Краве ти биле телкиње,

мене ти биле ротиње!

А сви, травице били

сад тако редом под овим небосанм сводом!

Крвавице се ранијом а не водом!

Нишало!

Казивач: Микош СТАНИЋ (1927 — ...)

НЕГРИШОРИ

КАД ЗАПЕВАМ ОВАКО МАЛЕНА

Кад запевам овако малена

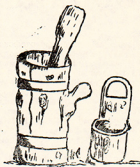
уларите суза из камена;

запеваје, моји бели зуби,

ко је заспо, нена се пробуди.

Казивач: Стојанко МИЛОЈЕВИЋ (1928. — ...)

ЗЕОКЕ

ДРАГИ МИ ПО СЕЛУ ЛУТА

Пајде, ништо, те пороси луто

да ми држи по селу на луто;

по свути не видим му трага

ни гае луто меје љубав драга.

Поранију кад суце излази

да сачека кад драга пролази.

Казивач: Ната ИЛИЋ (1910 — ...)

ГРА Б

О МОЈ МИЛЕ, ЈАБУКУ ДИВЉАКО

О мој миле, јабуку дивљако,

нико мене заборави тако

а ја тебе не могу никако?

Казивач: Ната ИЛИЋ (1910 — ...)

ГРА Б

МИЛА НАНО, НЕ МОГЛА УМРЕТИ

Волим мила а нана ми брани,

шта ми мого, — сем да не

са бани.

„Мила, нано, не мога умрети,

што ми не даш св милом

животи“

Казивач: Ната ИЛИЋ (1910 — ...)

ГРА Б

ПШЕНИЦУ ЈЕ ОБУЗЕО ГРАШАН

Пшеницу је обузео грашак

волим мила, а он сиromашак.

Лешин сомот него бела сјајла,

лоши мила од гашинског

сина.

Не би' да је миловао знање

за гашинско највеће имџе.

Казивач: Ната ИЛИЋ (1910 — ...)

ГРА Б

НЕШТО МИ СЕ МЛАДОЈ НЕ БЕЧЕРА

Нешто ми се младој не вечеро

— волева би мила нег' разговоро“.

Казивач: Ната ИЛИЋ (1910 — ...)

ГРА Б

ПРОЂИ, МИЛЕ, ПОРЕД МОГА ДВОРА

„Прођи, мила, поред мога

двора и утери цветић с прозора

— ја сам жељња твога

разговора“.

„Мага моја, на прозор изађи

да видимо чи је шећер слађи:

шећер боо, но га не би јео,

— црне очи но не би волео“.

Казивач: Душан МИРКОВИЋ (1923. — ...)

ВИ ЧА

ЈЕДИНИЦЕ ОЕ ГРЛИЦЕ

Шипџе ренку, рукав до лјакта,

пића мила имам ли дуната?

Ја му камам да немам дуната

ваћ да имам неколико брата.

„Нисам, мила, једина у мајке

— јединице оне огрлице“.

Казивач:

Душан МИРКОВИЋ (1923. — ...)

ВИ ЧА

СВЕ ДЕВОЈКЕ ДРАГАЧЕНВЕ

Све девојке Драгачевне

садице су цвеће,

Свакој се цветан прима

свако једној неће.

Синоћ насдо једно момче

туд пролазило

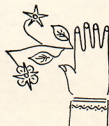
је нељани цветан

ногом прагзило.

Казивач:

Душан МИРКОВИЋ (1923. — ...)

ВИ ЧА

НИШТА СЛАЂЕ ОД ДЕВОЈКЕ

Ништа слађе нема на свијету

ног' дашто девојку у цвету.

Пољубих је, она мене није,

од тога ми поста најмилије.

„Девојнице, пољубац ми

плати,

иа' пољубац за пољубац

врати“.

Казивач:

Душан МИРКОВИЋ (1923. — ...)

ВИ ЧА

КАД ТВОЈ ГОВОР ЧУЈЕМ

Мага моја, кад твој говор

чујем

седам два морам да бољујем;

мага моја, кад се тебе сетим

много нељам одмах да

одлетим

да те узамем себи у наручје

да те питам: „Шта ми радиш,

љубе?“

Казивач:

Душан МИРКОВИЋ (1923. — ...)

ВИ ЧА

ДА ЗНА НАНА

Да зна нана, шта зна соба

мала,

никад не би примила старана

ниг' би собу под кирију дала.

Казивач:

Душан МИРКОВИЋ (1923. — ...)

ВИ ЧА

ЗДРАВИЦА

Ја поджидом ову чашицу
да наздравим здравчицу!
Послушајте, драги моји,
и мо сајам и мо стоји.
Ви ћете ми дозавољити
ја ћу вама говорити;
је од старине је од старине
да вам наменом нешто свима.
Нисам лио па с' опно,
нисам спав'о па уснуо
ни сам вама научно
још нада сам млађан био
и из ове боце лио.
А ова је боца
мог покојног оца.
Он је из ње лио
све док је жива био
па је мени оставио.
— Ја ње, сино, и ти пи
па млађина остави.
И ово есе на би ваго,
— ја не пијем пиће блага:
не пружајте мени
ако нема десет степеня,
— а то вам је двадес' гради.
Па шта онда да се радя:
ранија ми таква слатка
и чаша ми свима глатка;
и мени волим кад је лута
и у чашу кад је жута.
Но је лио ове године
то је лио и догадине!
Ка је даје — да му се
да му се не познаје;
ко је пије — да му ништа није!
Ој ранио, ранио — ја
је то волим јано!
Над си тако згодна
попићу те до дана!
Срећно нам састајо!
Родило нам пољско
и брско имање,
и ја воће, ако хоће!
Нејам вам срећу и здравље!
Родило нам се Павле,
Сита хоће, а радити неће
— мојим стопаном се креће.
Сид' другу, па трећу,
за здравље и срећу!
А срећу и враћу
и младу и нућу
да чисти обућу
чичи и стрини
чичи и свима,
а мени и теби кад доспи
— опанке о траву,
обобне о главу!
Сечувај ме, Боже,
шта све бити може:
крма лонца,
трља моста,
неуредног госта;
буљаве проје,
дљававе чорбе,
мишка из мрамна,
дебелог главовака,
кучио жуто,
мотине туло,
сувољане носе,
и траве без росе;
краткик гађа,
буљаво коприва,
тесних сонака,
бесних момака,
чворновог' чабренака,
мене бекиме
што ништа не крије!
Кому ћу здравити
добро ће ми бити!
Здрав си ти до мене,
што си гори од мене!
Хвала на гоџи, домајине,
опраскаје ти се крмичине:
мала по петору,
велико по деветоро!
Заватио доста свинка,
досадио номишјама свинка!
Велико тук'о
и по тавану жуко.
Мале продаје'о
и паре туђим женама даво!
Све је тако, грабог ми
грана,
— грабиле се мене оно мени!
Нивели!

Казивач:
Душан МИРНОВИЋ
(1923. — ...)
ВИЧА

МЕСЕЧНА ЗАСЈАЛА У ВРАТА

Месечина засјава у врата;
свињо дође од мог мила карта
и у нарту само поздрав један
да по селу у момке не гледам.
„Немој, мило, да ти срце вене,
немој ми ти да провараш
— мене.”
Казивач:
Душан МИРНОВИЋ
(1923. — ...)
ВИЧА

ВОЛИМ ЦРНЕ ОЧИ

Волим, драга, црна очи твоје
него до је Драгачево моје;
волим тебе поубити младу
него да ми Драгачево даду.
Казивач:
Душан МИРНОВИЋ
(1923. — ...)
ВИЧА

Трубачу Радовану

Шта то би, људи, са Радованом
трубачем из Милиневог Села?
Преломе се у пасу
и опичу под црну земљу.

Шта то би са Радованом
славним витезом трубе
и часним победником
на многим Саборама трубачу у Гучи?
Шта ће он под црном земљом?

Њега ишчекују рођења;
изгледају поласци и доласци војнички;
прижељкују свадбе и нови кровови кућа;
очекују Сабори и трубачи — меѓанације.

Под звуцима његове трубе
воће нам се од рода угубило,
жита богате класове повила
а млада вина брже сазрела.

Сви смо га волели
и сви му се радовали.
Па шта ће Радован под црном земљом?

Да ли га је и Смрт из прикрајка чула
па га, заљубљена, себи преврела?
Да ли Радован и тамо негде
спира сада неке друге — Црне Саборе?
Да ли и на њима побеђује?

1981.

Никола СТОЈИЋ

СЕЋАШ ЛИ СЕ МЕНЕ, ДРАГАНЕ

Руку, берем у руци ми вене;
сећаш ли се ти драгане, мени:
сећаш ли се кад смо били
мали
нако смо се од милашће
знали:
се ми мене — Бокурму и
а ја тебе — љубичином
љавом.
Казивач:
Миладин ЈУНОВИЋ
(1929. — ...)
НЕГРИШОРИ

ОЧИ МОЈЕ ПЛАВНАСТЕ

Очи моје плавнасте и смеђе
за вас драги девет брад
девет брад и седам потока
све због мога плавнастаг оца.
Казивач:
Стојанка МИЛОЈЕВИЋ
(1923. — ...)
ЗЕОНЕ

ЗЕЛЕН ОРА* НАВИО СЕ ЈУГУ

Зелен ора* нависо се југу
немој, драги, преволети другу;
није љубав родила на грми
вап на срцу — на лијевој
страни.
Казивач:
Стојанка МИЛОЈЕВИЋ
(1928. — ...)
ЗЕОНЕ

НЕ МОЈЕ МИЛЕ ПРЕНО РЕНЕ

Чувам овце, мила облигаи
за' не, мојо рену, да прегасаи.
„Ја би мило, крвас земљу
прошва
па би теби на разговор.”
Казивач:
Стојанка МИЛОЈЕВИЋ
(1928. — ...)
ЗЕОНЕ

Пугова светом Камм
и стигао чак у Рим.
Како стине, у тај трен
беше сви град опчињен:
закимаше много главе —
Беле, смеје, црне, плаве.

каймо усреда наоде.
А мога су лепо лећи:
на крвату, софи, врећи...
одставити сваког сина,
па кад дође нош дан
сви би били чак претили,
али тог се нишчу селили.

Мочило ТЕШИЋ

ЕРСКЕ МУДРОЛИЈЕ

КАПЕТАН ВЕЛМАШ И ЕРА

У Чајетини пре осамдесет година био је на
служби ерски начелник или како се онда звао
капетан Павле Велмаш, чувен по својој стро-
гости.

Ишао Велмаш тако у облизак среза, па из-
међу осталих села обиће и Јабланицу, одакле је
требао да се пребаци у суседно село Добросели-
цу. Народ у Доброселици чекао је за се општи-
нски чамисима пред општинском судницом два
дана, а он је за то време био још у Јабланици.
Најзад ето ти Велмаша са својим паучурма.
Испуљени народ стајаше пред општинском суд-
ницом. Пошто капетан сјаша с коња, упила при-
сутне:

— Чекасте ли ме дуго?
Нато ће један из групе старијих Ера рећи:
— Ваља господине капетане, ево већ два да-
на како те чекамо и чим неки пас залаже, ми
велмио: ето нашег капетана!

ДОБАР ПОСАО

Ушао Ера у робну кућу у Титовом Ужичу,
па разлозно разгледа оног крастуо ко себе и
како се иза увета. Код њега тежак продавац га
упита:

— Шта желиш, Еро?
— Шћео би да знам шта продајеш, друже?
Нешто нерасположен продавац одвали:
— Магареће главе!
— Па видим, море, посао ти добро иде; оста-
ла ти само једна — та на врату! — одвали Ера
па оде да разгледа робу по осталим штандовима.

КАД НАЧИНИМ ЈАСЛЕ

Познати ужички привредник Тошо, родом
са Златибора, познат је као духовит човек, који се
не љути и кад мора пријимати шалу и на свој
рачу.

Начинио једну веома скромну колибицу од
дрвета за одмор испод Чиготе, недалеко од Пар-
тизанских Вода. У неком друштву, у коме је био
и Тошо, поведе се реч и о овој његовој колиби-
ци, па га другови салеташе:

— Кад ћеш нас угостити, Тошо, у оној тво-
јој колибичици на Златибору?

— Кад начиним јасле!, — одговори Тошо.

РАДИ ШТА И ЈА

Чувао Ера негде у Шумадији свиње, па до-
ђе домаћину да јави да му се крмача опрасила
а затекне га кад овај руча са својом чељад.

Домаћин се не сети да позове и Еру на ручак,
већ га онако с ногу упита:

— А колико је опрасила?

— Тринаесторо, — одговори Ера.

— Охо! Па како онда могу сви сисати, кад
крмача има само дванаест сиса. Шта ради оно
трнаестор?

— Ради што и ја: Гледа како оно дванаесто-
ро једу, а њега не зову.

Домаћин се досети куд Ера циља, па га по-
зове за софру и лепо угости.

Љубиша Р. ВЕНИЋ — РУЈАНСКИ

Стари драгачевски занائي и занимања

Ратници

Гинули и тави војова. У огњу бина, уста-
њика ратова Јатагани и сабоје Кременаче
и топови. Вером у победу војгулили за слободу.

Тек од Карађорђева навојено понови се по-
јиди јунаштво у „ламеним књигама”, из којих
ево, и паљеном венац од епитифа.

Нарађорђини, били, устанци.

Пут Гуца — Велики: „Овај биле показуе
крабор Србина Гривоа Комадну из села Лисе
коме за веру и отаџбину од Турове војске на
битни на Вилноуа Јуначки борећи се погинуо
1805. г. децембра 27”.

Губеревац: „Овај знам показуе крабор
војска БОРДА Пазину из Губеревац кои је за
пања Нарађорђевог 12 год. војова и бр-
нојели Саму и Слободу Србску седам Турова
појову. У Умре 1833...”

Ртиг: „Оваје је употог текао рабор
Српана Радована Вишњег Обреновића) ивче
Чемериз из Ртигу била војника ивчог у оног
време Кара Ђорђева”.

Вича: „1838. Петар Јабинковић буљубаша
био за Нарађорђе 12 г.”.

Пут Гуца — Велики: „Клепант Милован
Надељковић биле свог војугу оцу скопугу
Дмитру буљубашу из села Вуроа кои е за
веру и отаџбину од Скопуга Устанишкихе
војске на битни разлавовањег јуначки борећи се
погинуо 1806...”

Устаници, били, Миловани.

Пухово: Милоша Јабинковић је погинуо „на
Умичу борећи се као војински противу Турана
при владенују књаза Милоша Обреновића августа
1815...”

Горанини: „1815. Нада е на Чучу народна
слава синуга и Србина са себе ланц синуга и
Пулџашина сила поинаса и Србина Турно
погиспа таде е поинаса Боређе доде од Тур-
ски(к) пушаха седам рана”.

Граб: „Микана М. Обреновић Ш по миро-
сти бојној и војни народној књаз србски Ристу
Јочанчиу из села Грабу у окупугу чучанским
увжанајули заслуге кое сте ви чучинки Ари-
стићу 1815. години учествоваши у рату за ос-
лобођење отаџбине под предвођаством
мога оца блаженпоменог књаза Милоша по-
дарили смо вас за знак отаџбине КРСТ ТА-
КОВСКИ кои лето о трошојој паштанки на
присима с леве стране Горуа. У Београду 23.
маја 1865...”

Устаници, били, Нарађорђеви и Миловани.
Дучаковић: Милошоје бољовић „ким је
Нарађорђе подигао устанки, он се придружио
с њим до Милоша и ратовање продужио с
Милошем”.

Губеревац: „Оваје показуе Георгио Д. Ра-
кијевић из Губереваца, борац у I и II уст-
нају на Турне за време Нарађорђе и Милоша
а из 1804 — 1815. године устанишкиху јуначки
у Луђини. Рођен 1760 а 1845, Саваа му”.

Горанини: „Оваје показуе раб бојни Петар
Јонсимовић књига сива Горачића, кои је ра-
товао са Нарађорђеом у првом устанику 1804. г.
и у свима ратовима учествовао све до 1813. г.
када је Србија од Турана прогласа е они је из
шанца на Делграду на бизу Амесицна...
искино и крос турски ланц пробајо те се
само спасао на Ју 1815. г. са Милошем Обре-
новићем и оставим војвојма на Чучу Турно
најданим и упугу гевојугу војноу Турана до
Беоладе погинуо и доста ордуја од Турана за-
добило, ној и днас стои...”

Војници, били, у полуослобојеној Србни.

Дучаковић: „Оваје показуе Сретен син Па-
вао Нуруића од села Ртигу била војини стоше
ката отаџбину српског. Појавни 19 г. Умре 12.
априла у манастиру (Свете) Трочеви 1849”.

Граб: „Пред овим билеом показуе раб бојни
Петар Јабинковић војини стоше војска
у Београду при владенују Алесиандра Нарађорђе-
вог. После тога био је четвојах народна војска
4 године... Умре 31 јунија 1804...”

Вича: „Оваје тако показуе раб бојни Арман
син Пеша Јостанићу команду народни ват-
ноше орске батерије годица 3 год. књаза Ми-
лоша Обреновића) а поинаси 24 г. а преста-
је на Воскресенују 5-ог дана у 1871 г.”

Турци: „Оваје вичо млаваџио лице а на
има Петар Јостанићу команду народни ват-
нана у целом окр. чучанским кои своју ду-
шину извршава на похваљу и задовољство сво-
јеми књау отаџбину српског на дану роду
и фамили(н)”. Погинуо од грона 1870. године...”

Војници, били, књаза па грааа Милова.

Граб: „Напред над овог споменика посто-
ји тек господина Рача Илића из села Грабу.
Погинуо 30 г. На Брњици у рату с Турцима
раним се 6. августа 1878. год. и од рана 9. ма-
рча 1877. год. умре. Најбоја светлост књаз ср-
пски Милош Обреновић IV за храборост јуначку
даровао је Рачи 30-ог децембра 1876. г. сре-
бојног кошаџом...”

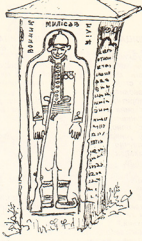
Лува: Лува Новочеља је за славу и сло-
боду своје браће Срба борећи се противу Ту-
рану погинуо у битни на Шаљовоу округу аве-
рсинског 15. септ. 1876”.

Грави: „Оваје показуе Лубиаса Невојић из
Ртигу била војини II брасе батерије кои је у
рату противу Турана за веру и отаџбину хра-
бро се борно јако у краа. Милош Обреновић
у Турскон рату 1878. године, па дом је добио
независнок краљевства и четри округа земље:
Нишњи, Пиротски, Брањински и Тимочки...”

Ртиг: Редован Чичкириг је „био у обавда ту-
рску рату и одиновом као владесини диплом-
ат и медалом у 1876. и 7. и 8. год.”.

Лиса: Јован Комадину „у српско — турским
ратовима 1878. у вачанима јаврсонци позиција
на оште задовољство јуначки се борно и 1878.
у Шепиу старој а седа новој Србни(н) тамође
за ослобођење коваконе Србије у аваном ме-
сту Проклољу 14. јануара 1878. г. му живот у
рату окончао”.

Марицево: „Оваје показуе Мариан Луковић
књига сива Мариновича билаха храбори рабо-
рај српско-турскон рату од 1875. год. до 1873.
год. и бугарског 1855. год. и 86. г. Задобило

Ливони прилази у овој броју:
Нена Милова Стојић

тешно рабе бранити отаџбину и веру своју.
Часно и поштено поминају је 75 год. а преста-
је се у августу 26. јуна 1883. год. у
У Балванским, били, ратовима. Па у „ав-
рополска”, светском.

Ирстај: „Збогом, брате Младене, синовици
и савао Драго! Ја плавам у рат да их суза-
бојно, непријатеља! — пожуко је Драво Же-
рарови”.

Нишњац: „Милош Магасић из Нишнице вој-
јини 1. чете 2. бат. 5. пука. Пож. 23 год. Поги-
бе турскон рату у Алабани 1912...”

Доми Дубац: „Овај спомени показује хра-
бра ратница Силмугу Таџаја из Д. Дук. Ро-
ђен 83 г. Ступио је у рат 1913. Борбаи се за
слободу као регрут путоујугу преко мора
(страдао је) ивче (нај) немца, и бог да му
душу прости год ја имам”.

Кривога: „Јован Славковић из Криваче во-
дзак муниципалноне шумардске дивизије I по-
љина био је ратом од 1912 г. до 1917. Јулија
45 г. а умре као заробљеник у Чешкој 25.
јуна 1917”.

Младоголци: „О мила браво другости и пу-
тицим мени читатеља! Ја имате шанте мени
и прочитате спомени дична Србина Милорада
Радичевића војини I чете I бат. 5. пребројог
пука био је ратом од 1912. год. у аваном
и рачан на Мачковом именугу и остао без
ноге. Јулија 35. г. а умре 14. јан. 1925”.

Лиса: „Ладан син Милова и Стане Ан-
гела из Гуце поинао часно и поштено обо-
јено 32. год. а као народни под вођом Ан-
драсом ступио је у војну аврсонски рат и на
свим пољимами код Шацке уздржано напоре
при првој позицијој батерија на пољимау. Пу-
тен на боловање и које нуђе умре 4. феб-
руара 1914”.

Грави: „Овај спомени предваља војинија
што погине на крај Ветерини. Покрај мора на
грчићу пашанки, остаде ми милост у јувањим.
Иад Србина у рођеним чиниљима. Тада Мило
стараоа. Ал на милост слободу не виде,
Бугојни се с овог света сионки”. (Мито То-
вачевић)

Ретици, били партизани, војници КПЛ и
Јосип Броз Тито.

Мотрива: „Милоша Дмитрија, рођен 1910. г.
а погине 14 — XI — 1941. г. од сукиатора и
домашни издржани у Лиси на Венцу. Саваа му”.

Горички: „Анђелија Главојић из Горичића,
рођен 1921. године, веома брзо се за ослобо-
ђење наше земље од фашистичке окупације и
класног непријатељства погинуо од стране из-
држаникога народа 1942. год. Новог жив-
ноти је испуњен патриотизмом и народним иде-
јима због чега је и нијед до борећи се за
ослобођење родног коваконеа.

Грави: „Народни херој Бранислава Обрадо-
вић Џамбо, 1920 — 1942”.

Грави: Народни херој Душан Јеменић, 1909.
— 1945”.

Граб: „Чедо Васовић, народни херој...”

Доми Дубац: „Драгомир Марковић из Д.
Дубица поинаи часно 33 год. а погине борећи се
против Нена под Крагујевца 6. новембра
1944. год. као праборца Савва му”.

И тако — од Нарађорђе до Титове епохе
слободо.

Поминуо само неке. Били „у занимању”,
земљорадници: „Били батаљонски

Радован М. МАРИНОВИЋ